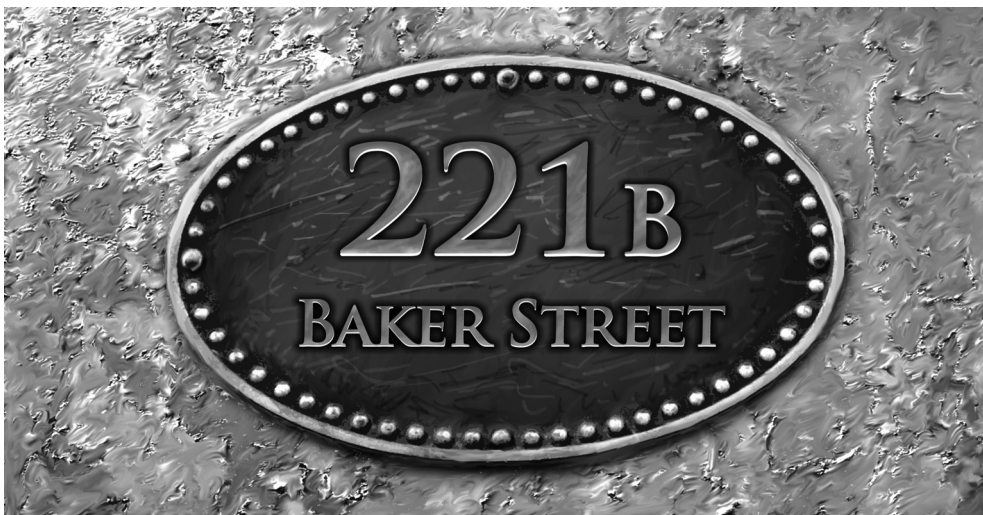

Етюд в червено

ЧАСТ I

*която представлява препечатка
от спомените на Джон Х. Уотсън, доктор по медицина,
бивш служител от Военния медицински отдел*

ГЛАВА I

ГОСПОДИН ШЕРЛОК ХОЛМС

През 1878 година получих дипломата си на доктор по медицина от Лондонския университет и се отправих за Нетли, където посещавах курса, подготвящ лекари за армията. След като завърших обучението си там, бях съответно зачислен към Пети нортъмбърландски пехотен полк като помощник-лекар. По това време полкът се намираше в Индия и докато успя да се явя на местоназначението, избухна втората англо-афганистанска вой-

на¹. Когато корабът ми пристигна в Бомбай, узнах, че моята част е преминала през проходите и вече се е отдалечила навътре във вражеската територия.

Въпреки това тръгнах по същия път заедно с още много офицери, попаднали в моето положение, и благополучно стигнах до Кандахар, където заварих полка и тутакси се заех да изпълнявам новите си задължения.

Много от участниците в похода получиха военни отличия и по-висок чин, но на мене той ми донесе само нещастия и беди. Преместиха ме от моя отряд и ме зачислиха към Бъркширския полк, с който участвах в пагубната битка при Мейванд. Там ме улучи в рамото куршум от джезайл², който раздробява костта и засегна субклавиалната артерия. Щях да попадна в ръцете на кръвожадните газиз³, ако не беше предаността и храбростта на моя ординарец Мъри, който метнал тялото ми върху един товарен кон и успял да ме откара благополучно до британските позиции.

Отпаднал поради болката и обезсилен поради дълго преживяваните изпитания, аз бях изпратен заедно с голям конвой ранени страдалци до главната военна болница в Пешавар. Там се позакрепих и здравето ми се оправи дотолкова, че имах сили да вървя из отделенията и дори по мъничко да стоя на слънце на верандата, но тъкмо тогава бях повален от коремен тиф, от проклятието на индийските ни владения.

Месеци наред се опасявах за живота ми, а когато най-после дойдох на себе си и започнах да се възстановявам, бях толкова слаб и измършавял, че медицинската комисия реши, без да се губи нито ден, да бъда върнат в Англия. Така че ме изпратиха с военния кораб „Оронтеc“ и подир месец спряхме на пристанището в Портсмът.

Здравето ми беше съсипано безвъзвратно, обаче имах позволение на загрижените власти през следващите девет месеца да положа усилия, за да се оправя. Нямах си никого в Англия, затова бях свободен като птичка – или по-скоро колкото може да си свободен в рамките на всекидневен бюджет от единайсет шилинга и половина. При това положение аз естествено бях привлечен от Лондон – от голямото благо, което неудържимо поглъща всички скитници и безделници на империята. Там отседнах известно време в един

¹ 1878–1880 г. (Всички бележки под линия са на преводача.)

² Самоделна пушка, използвана някога в Бл. изток и Азия (от перс.).

³ Воини доброволци, защитници на мюсюлманската вяра (от арабски).

частен хотел на улица „Странд“ и водех лишено от удобства безсмислено съществуване, като разполагах с парите, които имах, доста по-свободно, отколкото трябваше. Финансовото ми състояние бе заплашено до такава степен, че скоро разбрах: или трябва да напусна метрополията и да се преместя някъде в провинцията, или се налага изцяло да променя начина си на живот. Избрах втората възможност и като начало реших да напусна хотела и да си наема жилище в някое не толкова превзето и по-евтино място.

Тъкмо в деня, когато стигнах до това заключение, както стоях на чашка в бара на „Крайтириън“, някой ме потупа по рамото. Обърнах се и видях младия Стамфорд, който ми асистираше, когато оперирах в „Бартс“⁴. Наистина е приятно за самотника да зърне приятелско лице във великата лондонска пустиня. На времето не дружах кой знае колко със Стамфорд, но сега го приветствах с въодушевление и той на свой ред изглежда беше доволен, че сме се срещнали. Обзет от извънредно голяма радост, аз го поканих на обяд в „Холбърн“ и двамата потеглихме за там с кабриолет.

– Къде се загубихте, Уотсън? – попита ме Стамфорд, без да скрива учудването си, докато преминавахме с трополене по многолюдните лондонски улици. – Станали сте кожа и кости и сте черен като негър.

Описах му накратко моите прекеждия и едва успях да приключа, преди да пристигнем.

– Клетникът! – възкликна той съчувствено, след като изслуша за сполетелите ме беди. – И сега какво ще правите?

– Търся си квартира – отвърнах аз. – Опитвам се да отговоря на въпроса дали е възможно човек да наеме удобно жилище на сносна цена.

– Много странно – подхвърли спътникът ми. – Днес за втори път използват този израз в мое присъствие.

– Кой го употреби за първи път? – попитах аз.

– Едно лице, което работи в лабораторията на болницата. Сутринта се оплакваше, че не може да открие човек, с когото да наемат заедно една намерена от него хубава квартира, защото не била по кесията му.

– За Бога! – извиках аз. – Ако наистина търси с кого да подели жилището и разходите, аз съм точно човекът за тази работа. Бих предпочел да имам съквартирант, вместо да бъда сам.

⁴ Болницата „Сейнт Бартолому“.

Младият Стамфорд ми хвърли странен поглед, докато отпиваше от виното.

– Но вие още не познавате Шерлок Холмс – каза той. – Вероятно не би ви допаднало да общувате постоянно с него.

– Защо, с какво не е подходящ?

– А, не казвам, че е неподходящ с нещо. Просто има малко чудновати хрумвания, погълнат е фанатично от някои области на науката. Иначе, доколкото ми е известно, е съвсем почтен човек.

– Предполагам, че следва медицина? – попитах аз.

– Не. Нямам представа с какво смята да се заеме. Струва ми се, че е доста напреднал в анатомията и е първокласен фармацевт, но доколкото ми е известно, засега не е посещавал системно лекциите по медицина. Заниманията му са много непоследователни и своенравни, но е натрупал доста странични знания, с които би изумил професорите си.

– Изобщо ли не сте го питали към какво се е насочил? – поинтересувах се аз.

– Не, той не е склонен към откровения, макар да е доста общителен, когато изпадне в подходящо настроение.

– Бих искал да се запозная с него – казах аз. – Ако ще живея заедно с някого, предпочитам той да е любознателен и тих по природа. Още не съм достатъчно силен, за да понеса голям шум и вълнение. В Афганистан имах всичко това в повече от необходимото, така че би стигнало до края на земните ми дни. Как мога да се запозная с този ваш приятел?

– Положително сега е в лабораторията – отвърна Стамфорд. – Той или не стъпва там седмици наред, или работи от сутрин до вечер. Ако искате, да вземем кабриолет и да го навестим, след като хапнем.

– Съгласен съм – казах аз и разговорът тръгна в друга посока.

Когато тръгнахме от „Холбърн“ за болницата, Стамфорд ми извести още няколко подробности за господина, когото възнамерявах да поканя за съквартирант.

– Не бива да ме вините, ако не намерите общ език с Холмс – рече Стамфорд. – Знам за него само каквото съм научил при срещите ни в лабораторията. Предложението да се договорите е ваше, затова не бива да ме упреквате.

– Не се ли разберем, няма да е трудно да се разделим – казах аз и добавих, като втренчих поглед в другаря си: – Струва ми се, Стамфорд, че има причина, поради която в случая искате да си измиете ръцете. Нима нравът на този човек плаши или има нещо друго? Говорете направо.

– Не е лесно да се изрази неизразимото – засмя се Стамфорд. – Интересите на Холмс са някак прекалено научни за моя вкус, почти граничат с хладнокръвие. Мога да си представя как дава на някой приятел да опита от последния извлечен от растение алкалоид, нали разбирате, не от злонамереност, а просто за да задоволи търсещия си дух и да получи точна представа за последствията. Но да не бъда несправедлив – смятам, че Холмс и сам би взел отровата със същата готовност. Явно страстта му към знанията е плод на решителност и прецизност.

– И с пълно право.

– Да, но така може да се изпадне в крайности. Когато се стигне дотам да се ударят с бастун трупове в дисекционната зала, положението приема доста особен вид.

– Удря трупове ли?!

– Да, за да установи доколко нараняванията се проявяват след смъртта. Със собствените си очи видях да го прави.

– А казвате, че не следва медицина?

– Да. Един Господ знае каква е целта на проучванията му. Е, вече стигнахме и вие ще можете сам да си съставите мнение за него.

В същото време кабриолетът зави по тясна алея и мина през малка странична порта, водеща към едно от крилата на известната болница. Мястото ми беше добре познато и можех да се ориентирам без чужда помощ, докато се изкачвахме по мрачното каменно стълбище и вървахме по дългия тесен коридор с варосани стени и тъмни на цвят врати. В края му имаше сводесто отклонение, по което се стигаше до лабораторията.

Лабораторията представляваше внушителна зала с рафтове околоръст, отрупани с безброй стъкленици. На разни места из нея имаше широки ниски маси, по които бе пълно с реторти, епруветки и малки бунзелови горелки, чиито синкави огнени езичета припламваха. В помещението се намираще само експериментаторът, наведен над една далечна маса и погълнат от работата си. При звука от нашите стъпки той се озърна и скочи на крака с радостен вик.

– Открих го! Открих го! – възкликна той, като видя спътника ми, и хукна към нас с епруветка в ръка. – Открих реактив, който се утаява единствено с хемоглобин!

Ако беше попаднал на златна мина, едва ли върху лицето му щеше да се изпише по-голямо доволство.